

KOMMENTAR

► SEKSUELL TRAKASSERING:

#MeToo

Vi har alle møtt en Harvey Weinstein eller ti.

Sex er gøy, men jeg overraskes stadig over hvilke sjanser noen tar for å få det. Og hvor stas kan det egentlig være når man har brukt skitne metoder for å komme dit? Det gjelder selvsagt begge kjønn, men ofte leser vi om menn som den amerikanske filmprodusenten Harvey Weinstein. Mannen som uten å vite om den skjulte mikrofonen ber den unge skuespilleren om å bli med ham opp på rommet. Han er jo berømt, så hun må ikke lage noen scene ved å si nei, ber han, på en meget insisterende måte. Ifølge kjente skuespillere har dette skjedd igjen og igjen, med ham - og med mange andre mektige menn. Hvordan får man seg til å legge all fornuft til side og oppføre seg sånn? Hvorfor tar de sjansen? Er det ikke såpass ubehagelig å bli avslørt - av venner, familie, kone og medier - at man burde klare å la være? Og ikke minst; hvorfor mener de det er greit å behandle andre mennesker helt uten respekt, kun for egen tilfredstillende skyld?

Noen kvinner har fått kritikk for ikke å ha sagt fra da det pågikk, da rettes fokuset i feil retning. Ingen som har blitt trakassert skal i tillegg føle dårlig samvittighet for dette i etterkant. Støtt heller dem som tør og orker, ikke hakk på dem som ikke gjør det, og sørg for at de som har gått langt over streken blir så flau etterpå at de aldri gjør det igjen.

Vi skrev nylig om seksuelle overgrep i Kristiansand Avis, uhyggelig mange blir utsatt for det her i Norge. Én av ti gutter og to av ti jenter, ifølge Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Dette er forferdelig alvorlig, og en mørk ytterkant av den «mildere» sekstrakasseringen som de aller fleste kvinner blir utsatt for flere ganger gjennom livet. Under taggen #MeToo står kvinner i hopetall fram med at de har blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på en ubehagelig måte. Det er ingen overraskelse for oss kvinner, vi vet hvordan det er, hva man rister av seg gjennom livet. Kommer dette overraskende på menn?

Da #MeToo er en kampanje for å fremme hvor vanlig det er å oppleve seksuell trakassering som kvinne, har menn startet sin egen kampanje under taggen #HowIWillChange. Den australske forfatteren Benjamin Law oppfordret menn til å dele hvordan de vil hjelpe med å få slutt på kulturen med seksuell trakassering. «Guys, it's our turn», skrev han på Twitter. Det varmer. For selv om de fleste menn er flotte kompisar, brødre og ektemenn, har noen kvinner ytret ønske om at menn skal la høre fra seg om temaet. Uansett hvilket kjønn som opplever å bli behandlet som et stykke kjøtt, er det like feil og fornedrende, men som mange har påpekt i debatten: Det er vel ingen hemmelighet at det er flest kvinner som er redde for å gå ute alene om kvelden.

Jeg har tenkt på dette mange ganger når jeg, beruset eller ikke, har gått den korte men ubehagelige veien hjem alene i mørket en lørdagsnatt. Byturen har vært alt fra kjedelig, til en opptur av de sjeldne, men så kommer nedturen: frykten. Det er vondt å skrive, for det er vondt å innrømme at man er redd når man vil være tøff. Så mest av alt har jeg vært sint, jeg har gått grinende hjem fordi jeg har vært så sint, fordi jeg skal behøve å være redd. Kun fordi jeg er kvinne. Urettferdig som pokker. Jeg har tenkt at om jeg var mann, hadde jeg gjort alt i min makt for å i minst mulig grad skremme damer på vei hjem alene foran meg i mørket. Jeg hadde gått over på andre siden av veien og gått sakte, kanskje stoppet og latt som jeg tok en telefon for å la henne gå alene, alt for å vise at jeg ikke fulgte etter. Smilt avvæpnende om vi gikk mot hverandre, uten å komme med ubehagelige kommentarer, selvsagt. Ikke glodd, og i hvert fall ikke gjort som noen av dem jeg har møtt på min vei.

Jeg har opplevd alt fra ubehagelige kommentarer til menn som har stått bak bygg, kommet fram og fulgt etter meg da jeg kom forbi. Faktisk fulgte én etter meg helt hjem, slik at jeg så vidt

rakk å låse døra etter meg. Noen har stått på andre siden av veien og krysset gaten for å følge etter. Er det et kick for noen, det å se at man har makt til å gjøre andre redde? Biler har kjørt sakte ved siden av meg, uten andre i nærheten. Tre ganger har jeg opplevd at fremmede menn har grepet tak i puppen min på gata, uten forvarsel. En av gangene var i England, og jeg fikk svart med en kraftsalve så sterk at han fornærmet spyttet meg i ansiktet. De to andre gangene ble jeg så forbanna og forfjamsa at jeg ikke rakk å si noe før de var borte med et glis om munnen. Det er så privat og fornedrende at man mister ord. Når man er imot vold, hva står man da igjen med? Jeg har prøvd å tenke på hva jeg skulle sagt, men trenger gode forslag til det forhåpentligvis ikke skjer igjen.

En annen ting er når menn man kjenner, som i Weinsteins tilfelle, bruker maktposisjonen sin for å komme dit man vil. Jeg har hatt veldig mange fine sjefer gjennom nærmere 30 år, men har også fått én kommentar jeg husker spesielt godt. Jeg hadde ryddet i et skap, og min daværende sjef sa det var blitt så fint at han «ble helt kåt av å se på det». Et års tid etterpå fikk jeg vite at han var anmeldt for sekstrakassering av en kollega. Hun gjorde det de fleste av oss ikke orker, gidder eller tør, og det beundrer jeg henne for.

Uønsket oppmerksomhet av seksuell karakter, som er så ubehagelig fordi de går på det mest personlige og private vi har; kroppen vår, vil skje igjen med kvinner rundt deg. Søstre, mødre, døtre, venninner. På gata, på konsert, på jobb eller hvor-som-helst. Det vi trenger mest er å få trollene fram i lyset så de smelter bort. Det gjør de nok ikke. Men kommer all denne «lyssky» trakasseringen fram, vil kanskje menn - og kvinner - tenke seg om to ganger før de tror de forfører, når de faktisk fornedrer.

MAI LINN TRONSTAD
JOURNALIST

